

PROCÉS PARTICIPATIU DEL PLA EUROPA

Debat del 07/03/2019

Migracions i perspectiva interculturalista

LES MIGRACIONS A LA UE: UN VALOR AFEGIT, UN DEURE EUROPEU O UNA AMENAÇA?

L'objectiu d'aquest text és el de presentar de manera molt breu i concisa la meua perspectiva sobre la pregunta vertebradora del *webinar*, en tant que persona migrada i que, per tant, ha viscut en primera persona el fet de migrar i establir-se a Catalunya. En concret, vaig arribar l'any 2005 fugint de la violència que es viu a Hondures, el meu país d'origen i un dels països més violents de tota Amèrica Llatina. Durant el meu recorregut personal he afrontat la complexitat de sortir de la irregularitat administrativa, conèixer un entorn nou, estudiar, aprendre la llengua, trobar una professió, fer una família, reagrupar, participar en la vida social, etc. Com han fet i fan molts dels nostres veïns i veïnes al nostre país.

A més, considero que puc contribuir al debat des de la meua experiència associativa i activista, com a coordinadora de l'associació *Mujeres Migrantes Diversas*, col·lectiu que reuneix prop de 300 dones treballadores de la llar i la cura, la majoria en règim d'internes. Des de la nostra associació oferim formació en àrees com geriatria, llengua catalana, drets laborals o alfabetització digital, assessorament, temes principalment d'estrangeria i laboral, i acompanyament, com ara posar una denúncia, empadronar-se o anar al metge. També intentem fer incidència social i política, visibilitzant i denunciant les situacions d'injustícia que vivim les treballadores de la llar.

Per començar, a ningú se li escapa que estem vivint un període on la qüestió migratòria ocupa una part molt important del debat polític, a casa nostra i a pràcticament tot Europa. Moltes persones migrades afrontem aquests moments inquietants amb incertesa i força preocupació, perquè sembla que guanyen pes els discursos de la insolidaritat, de la por i del rebuig a l'altre.

En el nostre dia a dia és habitual sentir rumors i mentides que ens acusen, els/les immigrants, de tot tipus de mals i problemes. En el cas de les treballadores de la llar i la cura, entre la gent gran que cuidem o les seves famílies, t'acostumes a sentir veritables disbarats. Personalment, quan escolto alguna història procuro rectificar al moment. Em sorprèn la facilitat amb la qual gent que sembla intel·ligent es creu històries que són mentides evidents. Tal com els dic, "creus que si tinguéssim totes aquestes suposades ajudes i facilitats acceptaríem treballar en aquestes condicions tan dures?".

En aquest sentit, voldria esmentar la dificultat d'accedir al dret al vot que patim les persones d'origen migrant. En el meu cas personal, porto 14 anys vivint a Barcelona i no he pogut votar mai en cap elecció. Existeix en el nostre col·lectiu una sensació estesa, particularment frustrant, de ser "objectes polítics", a utilitzar pel candidat/a xenòfob de torn, més que no pas "subjectes polítics", amb dret a vot.

Pel que fa a quina política d'immigració i inclusió social s'hauria d'aplicar, voldria posar per endavant que a Catalunya s'ha sabut afrontar el que han estat, sens dubte,

transformacions demogràfiques intenses mantenint un bon nivell de convivència i possibilitant a moltes persones oportunitats de millorar les nostres vides. Vull destacar que els canvis viscuts s'han gestionat amb un consens social ampli i amb polítiques dissenyades i executades de manera conjunta per la Generalitat, el món local i una part important de la societat civil.

Tot i això, quan fem balanç de la immigració al nostre país, que reitero que interpreto com una història positiva, em sembla que sovint tendim a passar pel alt o minimitzar alguns aspectes altament preocupants. En destaco cinc punts que em semblen particularment alarmants i que considero que ens haurien de fer reflexionar: l'alt pes de l'atur entre la població migrada, els salaris baixos i les males condicions laborals, importants deficiències en matèria d'habitatge, el reduït accés a la formació superior (fins i tot de les generacions següents) i la mínima presència pública de persones referents d'origen immigrant en llocs de rellevància social, com són els mitjans de comunicació, la cultura o la política.

Més de trenta anys després de la primera llei d'estrangeria, penso que és obligatori afrontar la realitat que la població d'origen immigrant ocupem encara una posició secundària, tant en l'estructura laboral i econòmica, com pel que fa al reconeixement social i la presència pública. M'agradaria destacar els efectes negatius de la llei d'estrangeria, que es revela a la pràctica com una llei incapaç de donar una resposta justa i mínimament coherent al fenomen de la migració. I vull posar com a exemple del nostre dia a dia com a entitat l'autorització de residència temporal per arrelament social, el procés més utilitzat de regularització.

Aquest procés requereix, a més d'altres requisits, acreditar tres anys d'estada continuada en territori espanyol i presentar un contracte de treball d'un any a jornada completa. És a dir, i per paradoxal que pugui semblar, els propis requisits de la llei d'estrangeria t'exigeixen estar com a mínim tres anys en situació irregular. I ja que lògicament t'has de mantenir, t'estan empenyent indirectament a ser durant aquest temps carn de canó de l'economia submergida i l'explotació laboral.

Aquesta situació contribueix a generar situacions de gran vulnerabilitat entre la població migrada. Per exemple, el cas de la situació dels menors no acompanyats (MENA), que està ocupant un lloc preferent en els mitjans de comunicació, amb un tracte que sovint dista força de ser el que molts/es voldríem. O el cas de les treballadores de la llar i la cura en règim intern, dones que viuen allà on treballen, sotmeses també a greus situacions d'explotació i coacció. Concretament, abunden els casos en què aquestes dones només tenen nou hores o, fins i tot, menys de descans a la setmana, uns sous inferiors als establerts legalment, treball sense remuneració, retencions de documentació de les dones, maltractaments psicològics, denegació de permís fins i tot per a anar al metge, entre d'altres.

El fet que una majoria de dones treballadores internes es trobi en situació administrativa irregular fa que estiguin en una posició de desigualtat envers la persona que contracta i acabin acceptant condicions de treball de semiesclavatge.

Per últim, em sembla important afegir que moltes d'aquestes dones fugen de situacions d'extrema violència, pobresa i conseqüències negatives del canvi climàtic que molts països pateixen, especialment a Amèrica Llatina. La dificultat d'accedir al reconeixement de refugiades a causa de les barreres de les polítiques migratòries afavoreixen la immigració irregular, i és un terreny adobat per a l'explotació laboral i la manca de drets.